

Uzasadnienie

do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 1 kwietnia 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Biała Łądecka PLH020035

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Biała Łądecka PLH020035 (zwany dalej Obszarem) o powierzchni 73,1 ha został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r., którą opublikowano w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej 13 lutego 2009 r. (wejście w życie dnia 6 marca 2009 r.). Obszar położony jest na terenie gmin Stronie Śląskie i Łądek Zdrój w powiecie kłodzkim, w województwie dolnośląskim.

Obszar wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie ochrony następujących siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt wymienionych w Załącznikach I i II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE L.92.206.7, Dz. U. UE-sp.15-2-102 ze zm.), tj.:

- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe,
- 1355 Wydra europejska *Lutra lutra*,
- 1162 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*.

W toku prac nad planem, po przeprowadzonej weryfikacji zasobów siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony obszaru, eksperci uznali, iż siedlisko 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) ze względu na bardzo małe powierzchnie, na których występuje w granicach obszaru, zostało błędnie uznane za przedmiot ochrony w obszarze. Wystąpienia siedliska są nieistotne dla zachowania jego zasobów w krajowej sieci obszarów Natura 2000 i regionie biogeograficznym, wobec czego zaproponowano zmianę oceny reprezentatywności siedliska z C na D – nieistotna.

W Obszarze zidentyfikowany został natomiast płat nowego siedliska przyrodniczego *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*), które z uwagi na rzadkość występowania oraz priorytetowy charakter winno być uznane za nowy przedmiot ochrony Obszaru. W toku prac terenowych na potrzeby opracowania planu zidentyfikowano także jeden płat siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*). Niska reprezentatywność siedliska i jego stan zachowania nie kwalifikują do uznania jednak tego siedliska za przedmiot ochrony w obszarze (wpis z oceną D). Z tą samą oceną wpisano również do SDF nowy gatunek zwierzęcia wymienionego w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, tj. 1096 minoga strumieniowego *Lampetra planeri*. Jego populacja w Obszarze jest jednak skrajnie nieliczna, nieistotna dla ujęcia gatunku w sieci Natura 2000, wobec czego nie kwalifikuje do uznania za przedmiot ochrony w obszarze.

Powyższe dane pozwoliły na opracowanie i przekazanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wniosku o wprowadzenie zmian do SDF Obszaru. Dodano wszystkie zaproponowane siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt. Ponadto dokonano zmiany oceny znaczenia obszaru dla siedliska przyrodniczego 6430 ziołorośla nadrzeczne (z B na C) oraz 1163 głowacza białopłetwego (z A na C), a także zaktualizowano powierzchnię 3 siedlisk przyrodniczych i wielkość populacji 1337 wydry. Dokonano również aktualizacji opisu

obszaru, wartości przyrodniczej, znaczenia oraz zagrożeń. Natomiast z uwagi na konieczność zatwierdzenia zmian przez Komisję Europejską nie usunięto ostatecznie z listy przedmiotów ochrony Obszaru siedliska 6510.

Podczas prac nad projektem przeanalizowano przebieg granic Obszaru i wskazano na konieczność zmiany granic, zgodnie z aktualną wiedzą o stanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz ich korektę w celu dociągnięcia granic Obszaru do działek ewidencyjnych. Z uwagi na fakt, że tylko krótki odcinek rzeki włączony jest w granice Obszaru Natura 2000 (16,3 km) oraz że gatunek 1163 głowacza białopłetwego *Cottus gobio* występuje tylko w dolnym odcinku obszaru, a zasadnicza część populacji zasiedlającej Białą Łądecką występuje na odcinku koryta poniżej Obszaru, uznano, iż dolny odcinek rzeki (od Konradowskiego Potoku do ujścia do Nysy Kłodzkiej) należy włączyć w granice przedmiotowego Obszaru. Drugim argumentem za włączeniem tego odcinka jest występowanie znaczących powierzchni (pozostających we właściwym stanie ochrony) siedliska przyrodniczego 3260 podgórskie i nizinne rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*) (z licznym udziałem włosienicznika pędzelkowatego *Batrachium penicillatum*), uzasadnione jest więc powiększenie Obszaru o ten odcinek Białej Łądeckiej. Jednak z uwagi, iż proponowana zmiana dotyczy większej powierzchni i obejmować miałyby nowe tereny na terenie Gminy wiejskiej Kłodzko (która nie uczestniczyła w pracach Zespołu Lokalnej Współpracy), wniosek w tej sprawie zostanie ostatecznie sformułowany dopiero po przeprowadzeniu odrębnych konsultacji i ustaleń pomiędzy specjalistami, zarządcą cieką (RZGW), organami gmin i tut. Dyrekcją.

Obecne granice Obszaru przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie PUWG 1992.

Projekt planu zadań ochronnych dla Obszaru został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się w 2011 r. w ramach realizacji projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Obszar obejmuje fragment rzeki Białej Łądeckiej należącej do zlewni Nysy Kłodzkiej. Na całym odcinku rzeka ma charakter górski i podgórski o dnie kamienistym i kamienisto-żwirowym. Dno rzeki posiada dobrze zachowaną strukturę, z aktywnymi procesami transportu rumowiska w obrębie koryta. Biała Łądecka płynie w wielu fragmentach przez tereny zabudowane i te odcinki w większości mają przekształcone skarpy brzegowe. Rzece towarzyszą wąskie pasy lasów łęgowych i bezpośrednio na skarpach brzegowych - ziołorośla. Obszar obejmuje koryto rzeczne oraz przyległe terasy rzeczne pokryte mozaiką roślinności. Najcenniejsze zbiorowiska roślinne związane są bezpośrednio z rzeką, tj. zbiorowiska włosieniczników *Ranunculion fluitantis*, oraz z terasami rzecznyymi: ziołorośla, lasy łęgowe. Ponadto sporadycznie występują ekstensywnie użytkowane łąki świeże. Dominującym gatunkiem w zbiorowisku rzecznyim jest włosienicznik pędzelkowaty *Batrachium penicillatum*, który na Czerwonej Liście Roślin Dolnego Śląska figuruje z kategorią narażony na wyginięcie (VU). W Polsce znany jedynie z Sudetów - poza Białą Łądecką (gdzie występuje pomiędzy miejscowościami Łądek-Zdrój i Żelazno) występuje w Czarnuszcze przepływającej przez Lubawkę. Rzeka stanowi też dobre siedlisko głowacza białopłetwego *Cottus gobio*, które ma wszystkie trzy najistotniejsze jego elementy: kryjówki dorosłych ryb, tarliska oraz miejsca odrostu narybku.

Teren obszaru to w większości koryto rzeka i jej wąska dolina. Rzeka z częścią doliny stanowi własność Skarbu Państwa i jest administrowana przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, a w części także przez Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu. Pozostałe tereny to głównie mozaika własności komunalnej i prywatnej.

W ramach prac nad projektem planu dokonano oceny stanu ochrony poszczególnych siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz zidentyfikowano zagrożenia istniejące i potencjalne dla poszczególnych przedmiotów ochrony.

Stan zachowania najważniejszego siedliska przyrodniczego w obszarze 3260 rzeka ze zbiorowiskami włosieniczników został oceniony jako właściwy (FV), natomiast stan pozostałych przedmiotów ochrony obszaru jest dość zróżnicowany: *9180 jaworzyny i siedliska głowacza oceniono jako niezadowolający (U1), a *91E0 łągów, 6430 ziołorośli i siedlisk 1352 wydry oceniono jako zły (U2).

Nie zidentyfikowano istniejących zagrożeń dla *9180 jaworzyny i 1355 wydry. Jako istniejące i potencjalne zagrożenia dla siedlisk związanych ze środowiskiem wodnym (3260, 6430, *91E0) i gatunków zwierząt (głowacz, wydra) wskazano przekształcenie rzeki przez zabudowę, fragmentację zadrzewień, zanieczyszczenie wód powierzchniowych ściekami lub odpadami oraz regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmianę przebiegu koryt rzecznych, a także niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy. Czynniki niekorzystnie wpływającymi na 6430 ziołorośla nadrzeczne są również obce gatunki inwazyjne (w tym w szczególności rdestowce *Reynoutria sp.*), a na stan *91E0 łągów - antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk.

Dla siedlisk, dla których zidentyfikowano istniejące zagrożenia, wskazano cele działań ochronnych oraz ustalono konkretne działania ochronne w zakresie ochrony czynnej, działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, a także określono konieczność uzupełnienia stanu wiedzy o wybranych przedmiotach ochrony.

Dla siedlisk przyrodniczych i gatunków, których stan ochrony oceniono jako właściwy, jako cel działań wskazano utrzymanie istniejącego stanu, natomiast dla pozostałych celem tym jest przywrócenie lub poprawa właściwej struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Ochrony czynnej wymagają 6430 ziołorośla nadrzeczne, bowiem konieczne jest usuwanie gatunków inwazyjnych (rdestowców). W stosunku do *91E0 łągów niezbędna jest natomiast ochrona bierna poprzez utrzymanie powierzchni siedliska wraz z poprawą jego struktury. W celu poprawy ciągłości siedliska i możliwości migracji populacji 1169 głowacza białopłetwego istotna jest likwidacja istniejących jazów lub ich przebudowa na bystrza albo budowa przepławek dla organizmów wodnych przy jazach.

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli płatów siedlisk przyrodniczych i oceny ich stanu zachowania w zakresie wykonywania działań ochronnych oraz oceny stanu populacji gatunków, a także kontroli czystości wód rzeki Białej Łądeckiej. Jako uzupełnienie wiedzy wskazano na konieczność potwierdzenia występowania osobników głowacza białopłetwego i określenie wielkości i stanu populacji poprzez wykonanie połowów ryb zgodnie z metodyką monitoringu GIOŚ.

Plan zadań ochronnych zawiera także wskazania do zmian w istniejącym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miejscowości Trzebieszowice, gmina Łądek Zdrój, w celu zmniejszenia negatywnego wpływu na płat siedliska *91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe poprzez odsunięcie linii zabudowy.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się 4 marca 2010 r. Na spotkanie zaproszone zostały właściwe samorządy gminne, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których będą opracowywane plany zadań ochronnych.

W Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim (wydanie z dnia 30 kwietnia 2012 r.) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2012 r. o zamiarze przystąpieniu do opracowania projektów planów zadań ochronnych dla 35 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia do Urzędu Miasta i Gminy w Stroniu Śląskim i Łądku Zdroju.

Ponadto w dniu 7 maja 2012 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu wydał obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia planów zadań ochronnych dla 21 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla obszaru Natura 2000 Biała Łądecka. Obwieszczenie również zostało przekazane w celu jego upublicznienia do Urzędu Miasta i Gminy w Stroniu Śląskim i Łądku Zdroju oraz Starostwa Kłodzkiego, jak również zostało umieszczone na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz opublikowane w Gazecie Wyborczej (wydanie z dnia 10 maja 2012 r.).

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano trzy spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, na które zaproszono osoby i podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych, grupę ekspertów oraz inne zainteresowane strony. Podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, przedstawiono obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Poza tym omawiano kwestie korekty granic Obszaru, SDF-u, zapisy dokumentów planistycznych oraz omówiono rzeczywiste i potencjalne zagrożenia, jakie zidentyfikowano w obszarze. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu działań ochronnych i przedmiotów ochrony. Podczas trzeciego spotkania zorganizowano także wspólną wizję na terenie obszaru Natura 2000 w celu zapoznania członków Zespołu Lokalnej Współpracy z przyrodniczymi wartościami Obszaru oraz najważniejszymi zagadnieniami związanymi z jego ochroną.

Obwieszczeniem z dnia 10 grudnia 2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) i w związku z art. 28 ust.4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także zostało wywieszane na tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy Stronie Śląskie oraz Starostwa Powiatowego w Kłodzku w terminie 16 grudnia 2013 r. – 06 stycznia 2014 r., a także Urzędu Miasta i Gminy Łądek Zdrój w terminie 16 grudnia 2013 r. – 13 stycznia 2014 r.

Osoby lub instytucje zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Uwagi do projektu planu przekazał Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu przy piśmie ZP.074.1.2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. wskazując, że nie zgadza się z zapisem zawartym w projekcie Zarządzenia, który ustanawia ich jako podmiot odpowiedzialny za usuwanie - w ramach działań ochronnych - inwazyjnego rdestowca z działek będących w ich zarządzie, jak również tych które nie są w administracji RZGW. Jako powód wskazano ograniczone środki finansowe, a także zasugerowano, że porosty tych roślin nie spowalniają znacząco przepływu wód powodziowych. Uwaga ta została uwzględniona tylko częściowo – zmieniono zapisy działania dodając, że usuwanie roślin winne być wykonywane w ramach inwestycji przeciwpowodziowych lub innych realizowanych w obrębie doliny rzecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi pozostali RZGW jako władający terenem i inwestor planowanych na tym obszarze inwestycji przeciwpowodziowych, ale są nimi także tutaj organ oraz potencjalny podmiot szczególnie korzystający z wód (np. pobierający wodę na potrzeby hodowli ryb w Radochowiu). Z uwagi na fakt, że w obrębie obszaru nie ma dużych skupisk gatunków inwazyjnych, ich ewentualne usunięcie stanowić będzie margines kosztów w stosunku do całościowych kosztów planowanej inwestycji, a jednocześnie pozwoli na ograniczenie inwazji gatunku w obrębie innych odcinków doliny rzeki Białej Łądeckiej.

W piśmie WM.7011.133.2013.MD z dnia 3 stycznia 2014 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu zaproponował zmianę zapisu dotyczącego monitoringu stanu przedmiotów ochrony w zakresie monitoringu jakości wód. Uwagę uwzględniono, a odpowiedni zapis zmodyfikowano. WIOŚ poinformował jednocześnie, że dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 punkt pomiarowo-kontrolny Biała Łądecka został wyznaczony powyżej Stronia Śląskiego. Jest to lokalizacja zgodna ze wskazaniem zawartym w projekcie zarządzenia, które zaleca jeszcze wyznaczenie dodatkowego punktu w dolnym odcinku rzeki.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Uwagi zostały przekazane drogą elektroniczną w dniu 7 stycznia 2014 r. Wszystkie wskazania techniczne zostały uwzględnione, przeformułowano także zapisy dotyczące siedliska 6510, w zakresie planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych - nadanie siedlisku oceny D, a także doprecyzowano zapisy celów działań ochronnych dla siedlisk 6430 i *91E0.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 20 stycznia 2014 r.